

Presidentti Kari Kuusiniemi

12.10.2021

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaostolle

LAUSUNTO ESITYKSESTÄ VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2022

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja terveysjaosto on pyytänyt korkeimmalta hallinto-oikeudelta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022 (HE 146/2021 vp). Lausuntonani esitän kunnioittavasti seuraavan:

1 Lähtökohdat tuomioistuinlaitoksen kannalta

Hallituksen esityksessä todetaan oikeusministeriön hallinnonalan pääluokakohtaisessa selvitysosassa seuraavaa:

”Tuomioistuinlaitoksen perustehtävä on käsitellä ja ratkaista vireille tulevat asiat perus- ja ihmisoikeudet toteuttavalla tavalla. Korkealaatuinen ja tehokas oikeuslaitos lisää hyvinvointia sekä yhteiskunnan kilpailukykyä ja hallinnon toimivuutta. Se myös säästää kustannuksia muilla hallinnonaloilla ja edistää yhteiskunnan taloudellista toimivuutta ja voi myös osaltaan estää syrjäytymiskehitystä. Oikeuslaitoksen toimintakyvystä huolehditaan.

Tuomioistuinten ratkaistavaksi tulee yhä moninaisempia oikeudellisia kysymyksiä. Monet tuomioistuimissa ratkaistavat asiat liittyvät Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan unionin oikeuden soveltamiseen sekä perustuslain vaikutuksiin lainkäytössä. Poikkeusolot ja valmiuslain käyttö ovat entisestään korostaneet tuomioistuimien asemaa oikeusvaltion takaajana. Osa koronaviruspandemian vaikutuksista kohdistuu tuomioistuimien toimintaan viiveellä.”

Tämä on koko oikeuslaitoksen kannalta oikea ja keskeinen kirjaus. *Käytännössä tuomioistuinlaitokselle kokonaisuutena ehdotetut määrärahat eivät valitettavasti ole riittävät tämän oikeusvaltiossa keskeisen perustehtävän toteuttamiseksi.* Menoista valtaosa on henkilöstömenoja. Henkilöstö on jo nyt äärimmäisen kuormittunutta.

Hallintotuomioistuimissa on kuluvana vuonna pidetty poikkeuksellisen paljon suullisia käsittelyitä, mikä on omiaan vähentämään ratkaisujen määrää ja pidentämään käsittelyaikaa. Nämä seikat näkyvät toiminnassa seuraavina vuosina. Määrärahojen riittämättömyys johtaa vääjäämättä asioiden käsittelyn viivästymisiin. Perusrahoituksen niukkuus estää pitkäjänteisen rekrytointipolitiikan, ja määräaikaisten virkasuhteiden suuri määrä johtaa jatkuvaan perehdytyskierteeseen ja tyhjäkäyntiin, kun virkoja on henkilöstön siirtymisen vuoksi runsaasti täyttämättä. Sinänsä tarpeellisten turvapaikkalisärahojen väheneminen näiden asioiden määrän vähentyessä jättää niitä ratkaisevat tuomioistuimet ongelmalliseen asemaan, jos

turvapaikkaruuhka on purettu, mutta monet muut asiaryhmät vastaavasti jääneet odottamaan.

2 Korkeimman hallinto-oikeuden ja hallintotuomioistuinten toimintaympäristö

Korkeimman hallinto-oikeuden samoin kuin hallinto-oikeuksien toimintaan on vuodesta 2016 alkaen merkittävästi vaikuttanut turvapaikka-asioden määrän nopea kasvu. Korkein hallinto-oikeus pitää erittäin tärkeänä ja myönteisenä niitä lisäresursseja, joita sille ja hallinto-oikeuksille on ulkomaalaisasioiden käsittelyyn myönnetty. Lisäresursseilla on voitu turvata kyseisten asioiden ripeä muutoksenhakukäsittely heikentämättä muiden asioiden asianmukaisen käsittelyn edellytyksiä. Turvapaikka-asioden määrällinen huippu on tällä erää taittunut, ja myös koronapandemian vuoksi uusien hakemusten määrä on romahtanut. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa näiden asioiden määrä on kuluvana vuonna edelleen melko korkea erityisesti uusintahakemusten ja palautettujen asioiden vuoksi. Samalla painopiste on kuitenkin siirtymässä turvapaikka-asioista oleskelulupa- ja muihin asioihin.

Ulkomaalaisasioiden kokonaismäärä näyttää pysyvästi vakiintuneen merkittävästi vuotta 2015 korkeammalle tasolle. Muita ulkomaalaisasioita kuin turvapaikka- ja muita kansainväliseen suojeluun liittyviä asioita ratkaistaan kaikissa alueellisissa hallinto-oikeuksissa. *Kun Maahanmuuttoviraston ratkaisukapasiteettia lisätään määrärahoja kasvattamalla, vastaava lisäystarve hallintotuomioistuimissa tulisi ottaa huomioon.* Sama koskee yleisemmin eri hallinnonaloilla hallinnollisia päätöksiä tehostavia määrärahoja (esimerkiksi Kilpailu- ja kuluttajaviraston kartellivalvontamäärärahojen lisääminen). Erityisesti sote-uudistuksesta aiheutuu uuden järjestelmän käynnistymisvaiheessa jo vuodesta 2022 lukien merkittävää lisätyötä hallintotuomioistuimissa. Muutokset ovat sekä määrällisiä että laadullisia (uudentyyppisiä asioita hallinto-oikeuksiin ja markkinaoikeuteen sekä jatkossa korkeimpaan hallinto-oikeuteen).

Korkeimman hallinto-oikeuden puolesta on ilahduttavaa mainita, että pysyvästi muuttunut tilanne on tunnustettu: vuonna 2020 perustettiin useita vakinaisia virkoja, kaksi oikeusneuvoksen virkaa sekä esittelijän ja kansliahenkilökunnan virkoja. *Tämä on tuomioistuimen riippumattomuuden kannalta keskeistä ja antaa lisää edellytyksiä suurten asiamäärien tehokkaaseen käsittelemiseen.* Niin ikään on paikallaan todeta, että koronapandemia ei ole mainittavasti heikentänyt korkeimman hallinto-oikeuden toimintaedellytyksiä, eikä ensi vuodelle ole tarpeen sillä perusteella saada lisärahoitusta.

Korkeimman hallinto-oikeuden toimintaympäristön lähivuosien kehitystä on monessa suhteessa hankala ennakoida. Eräissä asiaryhmissä, kuten ympäristö- ja veroasioissa, juttujen määrä on jonkin verran vähentynyt. Asioiden lukumäärä ei kuitenkaan sellaisenaan korreloi työmäärän kanssa, kun mainitut asiaryhmät säilyvät suurta työpanosta edellyttävien ennakkopäätösten painopistealueina. Hallintotuomioistuinten laajan tehtäväalueen vuoksi asioiden määrällisen ja laadullisen kehityksen kokonaisvaikutus on pikemmin työmäärää lisäävä kuin sitä vähentävä. Asiamäärät myös korkeimmassa hallinto-oikeudessa ovat edelleen korkeat vuonna 2022.

Suomalaisen oikeusturvajärjestelmän perusteisiin kuuluu jokaisen oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa tuomioistuimessa sekä hallintopäätösten yleinen valituskelpoisuus. Korkeimman hallinto-oikeuden tehtävänä on antaa oikeus- ja hallintokäytäntöä ohjaavia ratkaisuja ja siten osaltaan valvoa julkisen vallankäytön laillisuutta. Samalla annetaan oikeussuojaa yksittäisissä muutoksenhakuasioissa.

Hallintolainkäyttöasioissa muutoksenhakukäsittelyn riipeys on oikeusturvan keskeinen elementti. Nopeasti toimiva muutoksenhakujärjestelmä turvaa myös yhteiskunnan ja talouden toimintaa. Epävarmuus ihmisten tulevaisuutta ja turvallisuutta koskevien asioiden, kuten

lastensuojeluasioiden ja turvapaikka-asioiden, viivästyessä ei ole rahana mitattavissa. Julkistaloudelliset ja yritystaloudelliset menetykset, jotka aiheutuvat esimerkiksi verotusta, julkisia hankintoja, kilpailua, maankäyttöä ja ympäristöä koskevien muutoksenhakujen liiallisesta kestosta, ovat moninkertaiset verrattuna pieniin määrärahatarpeisiin. Riittävästi rahoitettu hallintolainkäyttö lisää kansalaisten luottamusta oikeusvaltioon.

Vuoteen 2022 ajoittuu useita korkeimman hallinto-oikeuden toimintaan vaikuttavia muutoksia. Monet näistä muutoksista ovat käynnistyneet kuluvana vuonna, mutta korona on merkittävästi hidastanut niiden toteuttamista. Valituslupajärjestelmän muuttuminen vuonna 2020 voimaan tulleen hallintoprosessilain myötä pääsäännöksi edellyttää korkeimman hallinto-oikeuden päätösvalmistelun ja päätösten kirjoittamistavan uudelleenarviointia. Tämä hanke nivotaan käynnissä olevaan strategiatyöhön. Hallintotuomioistuinten toiminnanohjaus- ja dokumentinhallintajärjestelmä (HAIPA) on otettu täysimittaiseen käyttöön viime vuonna, mutta prosessin kokonaisvaltainen digitalisaatio edellyttää merkittävää muutosta työtapoihin. Korkeimman hallinto-oikeuden toimitilojen peruskorjaushanke on käynnistynyt. Siirtyminen väistötöihin tapahtui helmikuussa 2021.

3 Korkeimman hallinto-oikeuden työtilanteen kehittyminen

Valtaosa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemistä asioista on valituslupahakemuksia alueellisten hallinto-oikeuksien antamista päätöksistä. Korkein hallinto-oikeus ratkaisee lisäksi muun ohella markkinaoikeuden ja valtioneuvoston yleisistunnon päätöksistä tehtyjä muutoksenhakuja. Suurimpia asiaryhmiä ovat ulkomaalaisasiat sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiat.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen on aiemmin saapunut useiden vuosien ajan hieman yli 4 000 lainkäyttöasiaa vuodessa. Vuonna 2016 saapuneiden asioiden määrä nousi lähes 4 800 asiaan ja vuonna 2017 yli 6 400 asiaan, pysyen vuonna 2018 noin 6 200 asian tasolla. Vuonna 2019 vireille tuli 6 113 asiaa. Sittenmin asiamäärässä on tapahtunut laskua (5 204 asiaa vuonna 2020 ja kuluvan vuoden ennuste on tätä matalampi), mutta muutoksen pysyvyyttä on muun muassa koronan vaikutusten vuoksi vielä aikaista arvioida.

Saapuvien asioiden määrien kehitys selittyy erityisesti ulkomaalaisasioiden määrän kasvulla. Suomeen tuli vuosina 2015–2016 yhteensä noin 38 000 turvapaikanhakijaa eli enemmän kuin näitä vuosia edeltäneenä kokonaisena vuosikymmenenä. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen vuonna 2017 saapuneista asioista noin 60 prosenttia oli ulkomaalaisasioita. Vielä vuonna 2021 ulkomaalaisasioiden määrä on pysynyt suurena, joskin oleskelulupa-asioiden määrä näyttää odotetusti lisääntyvän ja turvapaikka-asioiden jossain määrin vähentyvän.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneet asiat 2016–2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021 (arvio)
Kaikki asiat yhteensä	4 785	6 411	6 199	6 113	5 204	4 800
Ulkomaalaisasiat	1 818	3 859	3 738	3 145	2 782	2 400

Ulkomaalaisasioiden määrän tarkempaa kehitystä vuonna 2022 ja siitä eteenpäin on vaikea ennustaa. Asiamääriin vaikuttavat edelleen ensi vuonna muun ohella koronapandemia, turvapaikanhakijoiden keskeisten lähtömaiden turvallisuustilanteen kehitys (kuten Afganistanin kriisin kehittyminen), EU:n ulko- ja sisärajojen tilanne, lainsäädäntömuutosten vaikutukset sekä maahanmuuttoviranomaisten ja hallinto-oikeuksien resurssit. Ulkomaalaisasioiden määriä lisäävät lyhyellä aikavälillä turvapaikkahakemuksen ohella tai jälkeen tehdyt perheside-, työ-, yrittäjä- tai opiskeluperusteista oleskelulupaa koskevat hakemukset sekä

keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä esimerkiksi karkottamista koskevat asiat, jatko-oleskelulupia koskevat asiat ja kansalaisuusasiat.

Arvioitaessa korkeimman hallinto-oikeuden työtilanteen kehitystä kokonaisuutena on selvää, että ulkomaalaisasioiden määrä pysyy vuonna 2022 ja sen jälkeenkin vuoden 2015 tasoa huomattavasti korkeammalla tasolla. Tietyissä asiaryhmissä, kuten ympäristö- ja veroasioissa, asioiden määrä näyttää alenevan, mutta vaihtelut voivat olla nopeita eikä määrä korreloi juttujen vaikeusasteen kanssa. Eräillä osa-alueilla näköpiirissä on kasvua muun muassa uusien asiatyyppeiden myötä. Uusi tieliikennelaki tuli voimaan 1.6.2020. Siirtymä hallinnolliseen seuraamusjärjestelmään lisää asiamääriä hallintotuomioistuimissa. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen on vuonna 2021 tullut suuri joukko menetetyn määräajan palauttamisia tilanteissa, joissa tieto rangaistusmääräyksestä on mennyt esimerkiksi autoliikkeen käyttövastaavalle todellisen kuljettajan sijaan. Järjestelmäuudistuksen alkuvaihe edellyttää tyypillisesti erityistä julkaistavien päätösten tarpeen arviointia. Samoin määrältään oletettavasti pienempi valtion virkanimitysten asiaryhmä on valitusoikeuden avaamisen myötä edellyttänyt oikeuskäytäntöä yhtenäistäviä ratkaisuja. Sote-uudistuksen myötä hallintotuomioistuinten ratkaistavaksi on luvassa uudenlaisia asiatyyppejä (maakuntavalitukset) ja uudentyyppisiä oikeudellisia tulkintakysymyksiä. Uudistus ei kuitenkaan muuta sosiaaliasioiden asemaa keskeisenä ja määrällisesti suurena osana korkeimman hallinto-oikeuden toimikenttää. Myös hallinto-prosessilain voimaantulosta seuraa väistämättä uusia tulkintakysymyksiä (esimerkiksi hallinto-oikeuksissa asioiden käsittelyn siirtäminen eri hallinto-oikeuksista yhteen hallinto-oikeuteen, korkeimmassa hallinto-oikeudessa purkuhakemuksiin säädetty avustajapakko) sekä tarpeita hallinto-oikeuksien käytäntöjen yhtenäistämiseen.

Korkeimman hallinto-oikeuden henkilöstötilanne on viime vuosina ollut poikkeuksellinen. Tämä on ilmennyt erityisesti määräaikaisen henkilöstön suurena määränä. Noin 30 prosenttia henkilökunnasta on ollut määräaikaisessa virkasuhteessa. Henkilöstövaihtuvuus ja siitä johtuva rekrytointi- ja perehdytyskierre on syönyt muita voimavaroja ja rasittanut tuloksellisuutta. Koronapandemia on lykännyt rekrytointeja perehdytysmahdollisuuksien puuttuessa. Tämä on jossain määrin vähentänyt toiminnan tuloksellisuutta samoin kuin HAIPA-järjestelmän käyttöön ottaminen. Määräaikaisten virkasuhteiden pitkittynyt käyttö on luonut myös epävarmuutta henkilökunnan keskuudessa. Kuten edellä todettu, muutamien virkojen vakinaistaminen vuonna 2020 on ollut tervetullut askel oikeaan suuntaan. Erityisesti korkeimman oikeusasteen jäsenten osalta tilapäisjärjestely on ollut pragmaattinen ja toimiva, mutta kansainvälisessä vertailussa poikkeuksellinen ja riippumattomuuden kannalta ongelmalliselta näytävä ratkaisu.

Sähköisen käsittelyn mahdollisuuksien lisääminen (erityisesti HAIPA-järjestelmä) tehostaa ajan myötä tuomioistuinten toimintaa. Tehokkuushyödyt saavutetaan kuitenkin vasta pidemmällä aikavälillä. Nyt uusi järjestelmä on käyttöönoton alkuvaiheessa ja se edellyttää edelleen intensiivistä jatkokehittämistä.

4 Valituslupajärjestelmän laajeneminen

Uusi hallintoprosessilaki tuli voimaan 1.1.2020. Lain voimaantulon jälkeen muutoksenhaku hallinto-oikeuden päätökseen edellyttää valituslupaa, jollei erikseen toisin säädetä. Valitettavasti lastensuojelulaissa tarkoitetuissa tahdonvastaisissa huostaanottoasioissa perustuslakivaliokunta ei pitänyt hallintoprosessilain mukaista valituslupajärjestelmää hyväksyttävänä, ja nämä asiat jäivät suoran valitusmahdollisuuden piiriin. Korkeimman hallinto-oikeuden vakaan käsityksen mukaan valituslupajärjestelmä olisi ollut lasten ja perheiden edun mukainen ja oikeusturvan kannalta nykyistä parempi. Lisäksi epäjohtonmukaisuudet valituslupajärjestelmän kattavuudessa ovat hallinto-oikeudellisen oikeusturvajärjestelmän toimivuuden sekä havainnollisuuden kannalta epätarkoituksenmukaisia ja rasittavat samalla korkeimman hallinto-oikeuden toimintaa edellyttäessään rinnakkaisten toimintarutiinien säilyttämistä kyseistä asiatyyppejä varten. *Toiminnan*

näkökulmasta huomattavasti selkeäpiirteisempi perusratkaisu olisi se, että ainoastaan ne asiat, joissa korkein hallinto-oikeus toimii ensimmäisenä ja ainoana tuomioistuina, jäisivät valituslupajärjestelmän ulkopuolelle.

Valituslupajärjestelmän laajeneminen 1.1.2020 jälkeen annettaviin hallinto-oikeuksien päätöksiin myös eräissä uusissa asiaryhmissä on siirtymäajan jälkeen vuoden 2021 aikana alkanut vaikuttaa korkeimman hallinto-oikeuden toimintaan täysimääräisesti. Muutos täysimittaiseksi valituslupatuomioistuimeksi edellyttää korkeimmassa hallinto-oikeudessa toimintatapojen perustavanlaatuista uudelleenarviointia. *Valituslupa-asioiden sisäisiä käsittelyketjuja ja ennakkopäätöksiä julkaistavien päätösten rakennetta pohdittiin vuonna 2021 hyväksytyssä strategiassa.* Strategiatyön täytäntöönpanon keskeisinä hankkeina on kuluvana syksynä käynnistetty valituslupa-asioiden tehostetun haltuunoton projekti ja työskentely päätösten rakenteen kehittämiseksi.

Lähes kattava valituslupajärjestelmä antaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle mahdollisuuden kohdentaa lainkäyttötoiminnan resurssit aiempaa tarkoituksenmukaisemmin ja näin kehittää toimintaansa hallintolainkäytön nykytilan haasteita vastaavaksi. Kaavamaisten valituslupan epäävien ratkaisujen myötä säästävät resurssit suunnataan ennakkopäätösten laadun ja rakenteen kehittämiseen. Samalla mahdollistetaan suullisten käsittelyjen ja katselmusten määrän valikoiva nostaminen, mikä lisää käsittelyn välittömyyttä ja tuomioistuintoimintaan kohdistuvaa luottamusta. Uudistus toisaalta muuttaa toiminnassa tarvittavaa osaamista ja muodostaa siten haasteen koulutukselle ja rekrytoinnille.

Korkein hallinto-oikeus ei kuitenkaan ole jatkossakaan yksinomaan ennakkopäätöstuomioistuin. Hallintolainkäytön erityispiirteet edellyttävät kaksipuolaisessa tuomioistuintajärjestelmässä preudikaattiperustetta laajempia valituslupan myöntämisen perusteita, joiden täyttyessä valitukseen on annettava asiaratkaisu. Jokainen saa edelleen asiansa korkeimmassa hallinto-oikeudessa arvioitavaksi. Ylimmän asteen uskottava hallintolainkäyttö edellyttää valituslupajärjestelmästä huolimatta muutoshakemusten huolellista arviointia. Valituslupajärjestelmä sinänsä ei myöskään vähennä korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tulevien muutoksenhakemusten määrää.

5 Määrärahat

Korkeimman hallinto-oikeuden perusrahoituksen osalta vuoden 2022 talousarvioesitys leikkaisi määrärahaa kuluvasta vuodesta peräti neljä prosenttia. *Korkein hallinto-oikeus pyrkii tehostamisprojekteillaan saavuttamaan asetetut tulostavoitteet tällä määrärahalla.* Muiden tuomioistuinten momentilta, johon kuuluvat yleisten tuomioistuinten ohella hallintotuomioistuinten menot, vähenevä noin viiden ja puolen miljoonan määrä herättää sitä vastoin huolta. Mukana laskelmissa on edelleen usein kritikoitu JTS-miljardisäästö, jolle ei ole todellisia perusteita.

Muun muassa koronan vuoksi rekrytointeja ei vuoden 2020 aikana saatu toivotulle tasolle, minkä vuoksi kuluvalle vuodelle nimitettiin siirtyviin määrärahoihin tukeutuen runsaasti määräraikaista henkilöstöä. *Tavoitteena oli painaa vireillä olevien asioiden määrä vuoden 2022 alkuun mahdollisimman alas, jotta edellä mainitut strategiset lainkäytön kehittämisprojektit voitaisiin käynnistää suotuisassa työtilanteessa. Tätä kirjoitettaessa tavoite näyttää toteutuvan.* Kuluvana vuonna korkein hallinto-oikeus on koronasta, väistötiloihin siirtymisestä ja Haipa-järjestelmän opetteluvaiheesta huolimatta kyennyt ratkaisemaan noin 500 asiaa enemmän kuin asioita on saapunut.

Viime vuodelle myönnetty rahoitus ja siirtyvät määrärahat turvasivat korkeimman hallinto-oikeuden korkeammalle tasolle vakiintuneen asiamäärän käsittelyn edellytykset vuonna 2021 paitsi ulkomaalaisasioissa, myös lukuisissa muissa yksilön kannalta tärkeissä sekä yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti merkittävissä asiaryhmissä. Tällaisia asiaryhmiä ovat

esimerkiksi kaavoitusta ja rakentamista sekä ympäristöä, verotusta, taloudellista toimintaa (esim. kilpailu ja julkiset hankinnat), lastensuojelua, tahdonvastaista hoitoa, muuta sosiaali- ja terveydenhuoltoa, immateriaalioikeuksia ja kunnallishallintoa koskevat asiat.

Korkeimman hallinto-oikeuden rahoituksellinen asema pitkällä aikavälillä on yhtä kaikki haastava. Sisään tulevien asioiden määrä näyttää vaihtelevan voimakkaasti, ja työmäärää pitkällä aikavälillä on vaikea ennakoida. Elleivät resurssit vastaa asia- ja työmääriä sekä niiden laadukkaasta ja joutuisasta ratkaisemisesta aiheutuvia kustannuksia, uhkana on käsittelyaikojen pidentyminen erityisesti laajoissa yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti merkittävissä asioissa. Käsittelyajat ovat jo nykyisin kohtuuttoman pitkiä muun ohella lastensuojeluun ja itsehallintoon, valtionavustusten takaisinperintään sekä viestintämarkkinoihin liittyvissä asioissa.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on lukuisia lain mukaan kiireellisesti käsiteltäviä asioita tai muutoin laadultaan kiireellisiä asiaryhmiä. Mahdollinen resurssivaje johtaisi näissäkin asioissa käsittelyaikojen pitkittymiseen sekä siihen, että voimavarat joudutaan kohdentamaan tavalla, joka ei ole lainkäyttöasioiden käsittelyn kannalta tarkoituksenmukaisin. Toiminnan painopistettä saatetaan esimerkiksi joutua siirtämään ruuhkautumisen välttämiseksi epätarkoituksenmukaisen paljon suurivolyymisten asiaryhmien käsittelyyn, jolloin yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti merkittävien, laajempien asioiden käsittelyyn ei ole vastaavia mahdollisuuksia.

Tarkoituksena on kuitenkin laajentuneen valituslupajärjestelmän myötä kyetä aiempaa nopeammin ratkaisemaan varsinkin ne asiat, joissa valituslupahakemus tulee hylättäväksi. Valitettavasti lastensuojelulain muutos ei tätä siltä osin mahdollista. Valituslupajärjestelmän laajentumisen myötä on kuitenkin mahdollista jossain määrin suunnata säästyviä voimavaroja suuritöisiin ja ennakkopäätösluonteisiin asioihin siten, että myös niissä käsittelyaikoja saadaan lyhennettyä ja asiaratkaisujen laatua kehitettyä.

Lopuksi on syytä kiinnittää huomiota hallintotuomioistuinten keskeiseen rooliin pandemian jälkeisen talouden elpymisvaiheen kannalta. On ensiarvoisen tärkeää, että korkein hallinto-oikeus ja hallinto-oikeudet kykenevät ratkaisemaan joutuisasti esimerkiksi ympäristöön, maankäyttöön ja kaivostoimintaan liittyvät muutoksenhaut, korkein hallinto-oikeus ja markkinaoikeus julkisia hankintoja ja kilpailuasioita koskevat muutoksenhaut sekä vakuutusosoikeus sosiaalivakuutusasioihin liittyvät todennäköisesti selvästi lisääntyvät valitukset. Osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa varataankin ympäristölupien käsittelyn väliaikaisiin lisävoimavaroihin 500 000 euroa. Tämä lisäys käytettäneen tehokkaimmin kohdentamalla se Vaasan hallinto-oikeudelle.